



**QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)**

**MAGISTRAT**

**DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.**

**Rikors Numru 252/2022 RM**

**Kencar Company Limited (C 49828)**

**-Vs-**

**Jonathan Farrugia (K.I. 339777M) u Mark Tonna (K.I. 137680M) bhala  
Amministratur u Editor tal-pagna 'Are you Being Served? (Malta & Gozo)  
Original' fuq is-sit soċjali Facebook**

**Illum, 30 ta' Novembru 2023**

**Il-Qorti,**

Rat ir-Rikors ipprezentat minn Kencar Company Limited fir-Registru fis-16 ta' Novembru 2022 fejn talbet illi:-

1. Tiddikjara l-intimati jew min minnhom, bhala awturi u l-persuni responsabbli ghall-pubblikazzjoni tal-post ippublikat fuq il-pagni tas-social media platform facebook, b'mod speċifiku l-pagni intitolati 'Jonathan Farrugia' u 'Are you being served? (Malta & Gozo) Original' rispettivament bl-indirizzi eletronici:

<https://www.facebook.com/jonathan.farrugia.10>

u

<https://www.facebook.com/groups/131534103710130>, fejn permezz tagħhom, f'okkażjonijiet diversi matul l-aħħar żmien u b'mod partikolari fil-11 ta' Novembru 2022 (ara dokumenti anness u mmarkati bhala Dok A u Dok B rispettivament) huma jew min minnhom bil-ħsieb illi jagħmlu ħsara lis-socjeta' rikorrenti, immalfamaw lis-socjeta' rikorrenti, permezz ta' asserzjonijiet invertieri, kif sejjer del resto jigi ippruvat fil-mori ta' dawn il-proċeduri, liema malafama saret bl-għan li ttellef jew tnaqqas ir-reputazzjoni tas-socjeta' rikorrenti u dan bi ksur u ai termini tal-Artikoli 3 u 16 ta' l-Kap. 579 tal-Ligijiet ta' Malta ' Att Dwar il- Midja u Malafama;

2. Tikkundanna lil intimati jew, min minnhom, iħallsu lis-socjeta' rikorrenti dik is-somma li tiġi likwidata minn dina l-Onorabbli Qorti, f'ammont li ma jeċċedix il-ħdax il-elf, sitt mija u erbghin Ewro (€11,640.00) ai termini ta' l-artikolu 16 tal-Kap. 579 tal-Ligijiet ta' Malta u dan b'riserva għal kull danni ulterjuri li jistgħu jiġu subiti mis-socjeta' rikorrenti sad-data tas-sentenza u /jew il-ħlas effettiv.

Bl-ispejjeż, inkluż dawk tal-mandat ta' inbizzjoni kawtelatorju preżentat kontestwalment ma' dan l-avviż kontra l-intimati, jew min minnhom, li huma minn issa ingunti in subizzjoni.

Rat id-digriet tagħha tad-9 ta' Jannar 2023 li permezz tiegħu bagħtet lis-socjeta' attriċi u lill-konvenut Mark Tonna biex jgħaddu minn proċess ta' medjazzjoni għall-fini tal-artikolu 10 tal-Kap. 579;

Rat illi l-konvenut Jonathan Farrugia deher quddiemha fis-seduta tas-6 ta' Marzu 2023;

Rat illi minkejja illi tat lill-konvenut l-opportunita' li jqabba avukat biex jassistih f'dawn il-proċeduri u sabiex jipparteċipa fil-proċess ta' medjazzjoni, huwa ma reggħex deher quddiemha;

Rat in-nota ta' ċessjoni ppreżentata u moqrija fis-seduta tal-15 ta' Mejju 2023 fil-konfront tal-konvenut Mark Tonna;

Semgħet ix-xhieda;

Rat il-provi u d-dokumenti kollha akkwiziti;

Rat illi l-konvenut Jonathan Farrugia ma deherx quddiemha u baqa' qatt ma ressaq ebda provi u xhieda minkejja li ngħata opportunita' li jagħmel dan;

Rat l-atti kollha;

Semgħet is-sottomissjonijiet orali tal-abbli avukat tas-soċjeta' attriċi fis-seduta tas-26 ta' Ottubru 2023;

Rat illi l-kawża giet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Fir-Rikors promotur, is-soċjeta' attriċi fasslet it-talba tagħha għall-impunjazzjoni ta' numru ta' pubblikazzjonijiet, bħala pubblikazzjonijiet libellużi, li saru mill-konvenut Jonathan Farrugia fil-11 ta' Novembru 2022:-

- (i) fuq il-paġna fuq Facebook intitolata "Jonathan Farrugia" bl-indirizz elettroniku <https://www.facebook.com/jonathan.farrugia.10>, liema pubblikazzjonijiet jidhru fid-dokumenti annessi mal-istess Rikors promotur (Dok. B)<sup>1</sup>; u
- (ii) fuq il-paġna fuq Facebook intitolata 'Are you being served? (Malta & Gozo) Original' bl-indirizz elettroniku <https://www.facebook.com/groups/131534103710130>, liema

---

<sup>1</sup> F'paġna 9 u paġna 10 tal-atti tal-kawża.

pubblikazzjonijiet jidhru fid-dokumenti annessi mar-Rikors promotur (Dok. A)<sup>2</sup>

Il-Qorti tibda biex tosserva illi għalkemm saret riferenza fir-Rikors promotur għal publikazzjonijiet oħrajn li setgħu saru mill-konvenut Jonathan Farrugia “*matul l-aħħar żmien*”, dawn il-pubblikazzjonijiet l-oħra ma ġewx identifikati fir-Rikors promotur tal-azzjoni u kif ritenut diversi drabi minn din il-Qorti, m’hijiex sejra tiġġudika dwar publikazzjonijiet li ma ġewx impunjati speċifikament fir-Rikors promotur: l-azzjoni għal malafama hi arginata għall-impunjazzjoni tal-pubblikazzjoni jew publikazzjonijiet identifikati espressament fit-talba li l-imħarrek ikun ġie msejjaħ biex iwieġeb għaliha, u l-persuna aggravata ma tistax, fil-kors tal-proċeduri, tintroduċi publikazzjonijiet oħrajn biex jiġi sottoposti għall-ġudizzju tal-Qorti. Għall-Qorti dan ifisser illi fil-każ li għandha quddiemha, l-azzjoni għal malafama tikkonċerna biss dawk il-kummenti ossia “*posts*” li ġew ippubblikati minn Jonathan Farrugia fuq il-paġna tiegħu fuq Facebook kif ukoll fuq il-paġna fuq Facebook ta’ Midea Malta u ta’ ‘*Are you being served?*’, u ma tikkonċerna l-ebda publikazzjoni oħra. Fil-fatt, dan ġie konfermat minn Kenneth Caruana, id-direttur tas-soċjeta’ attriċi, li xehed illi l-kummenti li qed jiġu impunjati mis-soċjeta’ attriċi huma dawk ippubblikati mill-konvenut Jonathan Farrugia huma dawk annessi mar-Rikors promotur.

Konsegwentement, il-pubblikazzjonijiet li kopja tagħhom ġew esebiti minn Cleaven Mizzi – Dok. CM6 komplessivament – m’humiex fil-mira ta’ dan il-libell għaliex m’humiex fost dawk il-pubblikazzjonijiet li ġew identifikati fir-Rikors promotur bħala l-pubblikazzjonijiet li l-Qorti ġiet mitluba tiddikjara li huma malafamanti.

Għaldaqstant, l-istharrig tal-Qorti dwar malafama sejjer ikun limitat għall-pubblikazzjonijiet identifikati u impunjati espressament fir-Rikors (Dok. A u Dok. B)<sup>3</sup> - għalkemm, għandu jingħad, dan ma jeskludix li publikazzjonijiet oħrajn jistgħu

---

<sup>2</sup> F’paġna 2 sa paġna 8 tal-atti tal-kawża.

<sup>3</sup> Ara dokumenti f’paġna 2 sa 11 tal-atti tal-kawża.

jinġiebu bħala prova għall-fini tal-identifikazzjoni tal-persuna aggravata jew għad-determinazzjoni tat-tifsira tal-kliem impunġat.

Ikkunsidrat;

Fil-pubblikazzjonijiet li jinsabu fil-mira ta' din l-azzjoni, insibu li Jonathan Farrugia għamel is-segwent i dikjarazzjonijiet:-

*“Tista’ ddum tfittex nies ghax issa qed jidrawk u jafu x taghmel qabel iddahhal lil xi hadd ara tehlis il comission tieghi ta Awwissu 2021. Ghidtlek jin ha nibqa navvelik sakemm nithallas ta xoghli. Kencar Midea Malta.”<sup>4</sup>*

*“To be honest the 1,700 he can shove them up his arse but I will keep shaming him as he deserces nothing better. It is nice to impress people with luxury cars and boaths but the first thing i impress people is with honesty”<sup>5</sup>*

*“**Cleaven Mizzi** it was not terminated i have the termination letter and it doesnt say disciplinary action LIAR. And even if it was you still owe me money. Investigation 1 year and a half lanqas il qtil ta’ Daphne ma dam daqshekk giddibin #kencar #MideaMalta”<sup>6</sup>*

*“**Cleaven Mizzi** your silence means you know you lied as always I will keep shaming you all until I get what’s mine. My commission from august 2021 and the amount tha manager took from kencarb that was mine (I posike to you about this long time ago if you d.....See more”<sup>7</sup>*

---

<sup>4</sup> Dok. A, paġna 2 tal-atti tal-kawża.

<sup>5</sup> Dok. A, paġna 3 tal-atti tal-kawża.

<sup>6</sup> Dok. A, paġna 3 tal-atti tal-kawża.

<sup>7</sup> Dok. A, paġna 4 tal-atti tal-kawża.

*“Robert Piscopo he is not man enough they lied about the reason i was terminated, they lied that they owed me money I have all evidence, they made a report full of lies in fact the Police did not speak to me since 2021 august as there is no evidence of”*<sup>8</sup>

*“Cleaven Mizzi ejja go on i am waiting jew ma baqalekx gideb x taqla fuqi giddibin”*<sup>9</sup>

*“Chris Gerada minalijom huma xi allat imma habbtu bieb ħażin #kencar”*<sup>10</sup>

*“Chris Gerada jekk ma neħodomx nibqa’ navvelih ma malta kollha”*<sup>11</sup>

*“Noel Mifsud andek 5 xhur ok imbagħad jibda jigdeb fuqek u jheddek li ser jfittxek bil-qorti bix ma jhallsekk mhux wahdi għaddejt minnha din #kencar #mideaairconditioner”*<sup>12</sup>

*“Tista’ ddum tfittex nies ghax issa qed jidrawk u jafu x tagħmel qabel iddaħħal lil xi hadd ara teħlisx il commission tiegħi ta’ Awwissu 2021. Ghidtlek jin ha nibqa navvelik sakemm nithallas ta xogħli”*<sup>13</sup>

*“Kencar liars over 1 year investigation haha”*<sup>14</sup>

Illi minn ħarsa lejn ir-Rikors promotur, jirriżulta illi s-soċjeta’ attriċi fasslet l-azzjoni tagħha mhux biss bħala waħda għal malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, iżda wkoll taħt l-artikolu 16 tal-Att, li jirregola l-libell kummerċjali. Dan hu kuncett legali separat u distint mid-diffamazzjoni u japplikaw għalih prinċipji u elementi differenti minn dawk li jirregolaw l-azzjoni għal malafama minħabba ħsara lir-reputazzjoni.

---

<sup>8</sup> Dok. A paġna 4 tal-atti tal-kawża.

<sup>9</sup> Dok. A, paġna 4 tal-atti tal-kawża.

<sup>10</sup> Dok. A, paġna 5 tal-atti tal-kawża.

<sup>11</sup> Dok. A, paġna 5 tal-atti tal-kawża.

<sup>12</sup> Dok. A, paġna 5 tal-atti tal-kawża.

<sup>13</sup> Dok. B, paġna 9 tal-atti tal-kawża.

<sup>14</sup> Dok. B, paġna 10 tal-atti tal-kawża.

Il-Qorti sejra tibda biex tistħarreg l-azzjoni tas-soċjeta' attrici bħala waħda għal malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att.

Irid jingħad qabel xejn illi biex stqarrija titqies bħala diffamatorja, din għandha tidentifika lill-persuna aggravata jew, f'dan il-każ, il-korp aggravat bħala fil-mira tal-istqarrija allegatament malafamanti.

In tema ta' azzjoni għal malafama minn korp li jopera għal profitt jew kumpannija, fejn il-kliem diffamatorju jkun gie indirizzat fil-konfront ta' uffiċjali tal-kumpannija u mhux fil-konfront tal-prodotti jew servizzi offruti minnha, huwa ritenut li jehtieg li l-kliem ikun kapaċi fih innifsu li jinftiehm bħala referenza għall-kumpannija, b'mod illi kliem li jirrifletti unikament fuq l-uffiċjali jew soċji tal-kumpannija personalment, m'huwiex azzjonabbli mill-istess kumpannija.

Gatley jikkummenta hekk in propositu:-

*"... a corporation may be defamed and its business damaged even though the persons to whom the words are published have no idea of its formal legal name.*

... ..

*However, where the words complained of do not specifically identify the claimant company and that company is one of several in a larger group with similar names, the claim may fail unless a reasonable person could think that the claimant company was sufficiently referred to or that the words sufficiently identified all, or some of the companies in the group."*<sup>15</sup>

Minn qari tal-kummenti tal-konvenut Jonathan Farrugia, hu ovvju għall-Qorti li d-dikjarazzjonijiet tiegħu huma indirizzati lil Kencar, Midea Malta u lil Cleaven Mizzi<sup>16</sup>. Fil-fatt, lil Cleaven Mizzi akkużah direttament li huwa giddieb (*LIAR*<sup>17</sup> u "*you lied as*

---

<sup>15</sup> Gatley, *On Libel and Slander*, 2013 Ed. para. 7.2, p. 266.

<sup>16</sup> "jekk ma nehodhomx nibqa' navvelih ma Malta kollha" – Dok. A, paġna 5.

<sup>17</sup> Paġna 3, Dok. A.

*always*”<sup>18</sup>) u li għandu jagħtih flus (“*you have to give me what is mine*”). Madankollu, dawn l-istess akkużi saru wkoll speċifikatament fil-konfront ta’ ‘Kencar’ u ‘Midea Malta’<sup>19</sup>.

Inoltre, fir-risposta ta’ Cleaven Mizzi u fir-risposta ta’ Kencar innifisha b’rejazzjoni għad-dikjarazzjoni tal-konvenut li għadu ma tħallasx flus dovut lilu għal xogħolu, hemm referenza espressa għal “Kencar” fejn intqal illi “*Your job was terminated by Kencar as disciplinary action. We filed a police report with your action and we wait for their investigations ...*”

Għall-Qorti, għalkemm hu ovvju li l-konvenut, kif diġa’ ngħad, kien qed jirreferi wkoll għal individwu, u minkejja wkoll il-fatt illi mix-xhieda jirriżulta illi r-riferenza li saret għal “Kencar” bħala l-persuna li tterminat l-impieg tiegħu, hi ħażina<sup>20</sup>, din ir-riferenza għal Kencar hi biżżejjed biex is-soċjeta’ attriċi tiġi identifikata bħala s-sogġett li huwa fil-mira tad-dikjarazzjonijiet pubblikati mill-konvenut.

Ikkunsidrat;

L-artikolu 3 tal-Att jitkellem dwar azzjoni għal malafama dwar stqarrijiet diffamatorji ppubblikati fil-midja. L-element fundamentali tal-azzjoni hi d-diffamazzjoni jew malafama li tfisser il-komunikazzjoni ta’ kliem li jagħmlu ħsara serja lir-reputazzjoni ta’ persuna<sup>21</sup>. Imbagħad, is-subartikolu (4) tal-artikolu 3 tal-Att, jistipola:-

---

<sup>18</sup> Paġna 4, Dok. A.

<sup>19</sup> Ara Dok. A paġna 2 (Kencar Midea Malta), paġna 3 (*‘giddibin #Kencar #MideaMalta’*) paġna 4 (*‘I will keep shaming you all until I get whats mine’* u *‘giddibin’*), paġna 5 (*‘... ħabbtu bieb ħażin #kencar’* u *‘...jibda jigdeb fuqek u jheddek li se ifittxek bil- qorti biex ma jħallsekx ... #kencar’*) u Dok. B paġna 9 (*‘Kencar Midea Malta’*) u paġna 10 (*‘liars’* bi twegiba għall-post ta’ Kencar).

<sup>20</sup> Dan qed jingħad għaliex kif inhu evidenti mill-kopja tal-kuntratt tal-impieg tal-konvenut (Dok. CM1), il-konvenut kien impjegat minn HVAC Supplies Limited. L-istess kumpannija, HVAC Supplies Limited, itterminat l-impieg tiegħu fis-6 ta’ Settembru 2021 (Dok. CM2) kif ukoll waslet għal ftehim miegħu għall-ħlas tal-ammonti dovuti lilu mill-impieg tiegħu (Payment Agreement, Dok. CM5).

<sup>21</sup> Artikolu 2 tal-Att.



*Stqarrijiet mhumiex diffamatorji sakemm ma jikkawżawx ħsara serja jew ikunu jistgħu jikkawżaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna jew persuni speċifiċi li jagħmlu t-talba:*

*Iżda, għall-finijiet ta' dan l-artikolu, ħsara lir-reputazzjoni ta' korp li jopera għal profitt mhijiex ħsara serja sakemm ma tkunx ikkawżat jew tkun ser tikkawża telf finanzjarju serju.*

Il-fatt illi l-konvenut baqa' ma kkontestax formalment it-talba attriċi ma jfissirx li huwa jaqbel li l-pubblikazzjonijiet impunjati huma libellużi jew malafamanti. Kif inhu risaput, il-passivita' tal-imħarrekk tissarraf f'kontestazzjoni u mhux ammissjoni u f'ċirkostanzi bħal dawn, l-attur huwa xorta waħda tenut iressaq provi fil-grad meħtieġ fil-kamp ċivili biex jikkonvinci lill-Qorti li t-talba tiegħu hi fondata u mistħoqqa.

Il-Qorti diversi drabi riteniet illi l-istharriġ dwar l-element tal-ħsara serja jew telf finanzjarju serju għall-fini tal-Artikolu 3(4) tal-Att għandu jsir f'kull azzjoni ta' libell istitwita taħt l-Att u dan mill-Qorti *sua sponte* mingħajr il-ħtieġa li titressaq eċċezzjoni *ad hoc* fir-rigward, u dan għaliex il-kriterju jincidi fuq l-azzjonabbilita' tal-allegat malafama. Dan ifisser illi anke jekk jirriżulta li l-eċċezzjonijiet fil-mertu tal-kontestazzjoni kif prospettati mill-Att, ma jkunux fondati jew altrimenti ma jissodisfawx il-kriterji meħtieġa mil-liġi għas-suċċess tagħhom, l-azzjoni tista' xorta waħda tfalli t-test stabbilit mill-Artikolu 3(4) tal-Att jekk jirriżulta illi wara kollox il-pubblikazzjoni ma rrekatx u m'hijiex kapaċi li tirreka, ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna li ressqet l-azzjoni.

Fi kliem Collins<sup>22</sup>, din ir-regola: “... *operates solely as a threshold for preventing or stopping defamation actions where **the claimant cannot demonstrate that he or she has suffered or likely to suffer, serious reputational harm or, in the case of a body that trades for profit, serious financial loss.***” [enfasi tal-Qorti]

---

<sup>22</sup> Collins: On Defamation, 2014 Ed. Page 128 6.56

Kwantu speċifikatament azzjonijiet ta' malafama li jigu istitwiti minn korp li jopera għal profitt, jingħad illi għalkemm korp, bhala persuna legali, m'għandux emozzjonijiet u ma jistax għalhekk, fil-prattika, iħossu offiz jew insultat iżda jista' jsofri biss ħsara finanzjarja, il-ħsara li tista' gġarrab m'hijiex limitata biss għal telf ta' introjtu, għaliex ir-reputazzjoni u l-avvjament ukoll jistgħu iġarrbu ħsara. Għalhekk, kumpannija tista' ssostni azzjoni għal malafama jekk jiġi ppruvat illi l-kliem diffamatorju jimpingi negattivament b'mod serju fuq ir-reputazzjoni kummerċjali tagħha, kif ukoll b'mod li jkun ser jikkawża telf finanzjarju serju.

*“A trading corporation or company “has a trading character, the defamation of which may ruin it”. ... “The reputation of a corporate body is capable of being, and will usually be, not simply something in which its directors and shareholders may take pride, but an asset of positive value to it.”<sup>23</sup>*

Kif rajna, l-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama jiddisponi illi fejn il-persuna aggravata hi korp li jopera għal profitt, stqarrijiet m'humieq diffamatorji sakemm ma jkunux ikkawżaw jew ikunu ser jikkawżaw telf finanzjarju serju lill-korp. **Dan ifisser illi n-natura diffamatorja tal-istqarrijiet trid tiġi mistharrġa u determinata b'referenza u mill-ottika mhux biss tal-effett tal-istqarrijiet fuq il-qarrejja jew udjenza li qraw jew kienu esposti għalihom, iżda wkoll l-effett fuq il-finanzi tas-soċjeta' attriċi bhala korp li topera għall-qligh.**

Skont kif ġie mfisser fid-deċiżjoni tal-Qorti Suprema tar-Renju Unit fil-każ ċelebri **Bruno Lachaux v. Independent Print Ltd et**, il-kriterji godda stabbiliti fl-artikolu 1 tad-Defamation Act (2013), li hu l-ekwivalenti tal-artikolu 3(4) tal-Att domestiku, għall-azzjonabbilita' tal-malafama, ifisser li llum jeħtieġ li jiġi ppruvat mhux biss in-natura diffamatorja tal-kliem jew stqarrijiet pubblikati iżda wkoll l-impatt negattiv ikkawġunat b'effett tal-pubblikazzjoni:-

---

<sup>23</sup> Gatley, *ibid.*, 8.16, p. 295.

*“... section 1 necessarily means that a statement which would previously have been regarded as defamatory, because of its inherent tendency to cause some harm to reputation, is not to be so regarded unless it “has caused or is likely to cause” harm which is “serious”. The reference to a situation where the statement “has caused” serious harm is to the consequences of the publication, and not the publication itself. It points to some historic harm, which is shown to have actually occurred. This is a proposition of fact which can be established only by reference to the impact which the statement is shown actually to have had. It depends on a combination of the inherent tendency of the words and their actual impact on those to whom they were communicated. The same must be true of the reference to harm which is “likely” to be caused.<sup>24</sup>*

Ġie ritenut ukoll f’Lachaux, illi mhux biżżejjed bl-introduzzjoni tal-kriterju ta’ ħsara serja u telf finanzjarju serju, li l-karattru diffamatorju tal-istqarrija impunjata jiġi stabbilit biss b’referenza għat-tifsira tal-kliem u t-tendenza inerenti tagħhom li jagħmlu ħsara lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata, għaliex jeħtieġ addizzjonalment għas-suċċess tal-azzjoni li l-persuna aggravata jiddemostra bħala fatt, anke permezz ta’ inferenza ta’ fatt, illi l-ħsara kkawżata mill-pubblikazzjoni kienet serja jew hi potenzjalment serja<sup>25</sup>.

*A contrariu sensu*, fejn il-kliem infushom tal-istqarrija impunjata ma jnisslux fihom infushom tifsira diffamatorja, l-azzjoni ma tistax tirnexxi anke jekk il-kriterju ta’ telf finanzjarju serju attwali jew imminenti jkun ġie ppuvat, għaliex iż-żewġ kriterji huma kumulattivi u mhux alternattivi, li jfisser li l-prova tal-ħsara serja lir-reputazzjoni u, f’każ ta’ korp li jopera għal profitt, telf finanzjarju serju, għandha tiġi stabbilita indipendentement u b’żieda mal-prova tat-tifsira diffamatorja tal-istqarrijiet impunjati.

Dan premiss, il-Qorti ma tqisx illi huwa meħtieġ sabiex jiġi sodisfatt il-kriterju impost mill-artikolu 3(4) tal-Att, illi s-soċjeta` ingurjata tipprova telf finanzjarju **attwali** u dan

---

<sup>24</sup> Paragrafu 14 tad-deċiżjoni tal-Qorti Suprema tar-Renju Unit **Bruno Lachaux v. Independent Print Ltd et.**

<sup>25</sup> Ibid. para. 21 tad-deċiżjoni.

minħabba fid-diffikolta` manifesta li jiġi ppruvat ness kawżali bejn il-malafama u t-naqqis tal-introjt. Huwa għalhekk li l-ligi tqis bhala suffiċjenti l-prova li **ikun ser jiġi kkawżat** telf finanzjarju serju<sup>26</sup>. Fil-każ ta' korp li jopera għal profitt, tabilhaqq irid jintwera li sejjer jiġi kkawżat telf finanzjarju serju b'effett tal-istqarrija malafamanti u mhux biss il-potenzjal ta' telf finanzjarju. Kif inghad, dan il-kriterju, li għandu sodisfatt b'mod tassattiv u preordinat ghas-suċċess ta' azzjoni ta' libell fil-mertu, jeħtieġ li l-korp irid ikun sofra minn hsara serja lir-reputazzjoni tiegħu konsistenti f'telf **finanzjarju attwali jew imminenti** ta' kalibru serju u mhux telf finanzjarju kwalsiasi, u dan billi jiġi ppruvat b'evidenza li tikkonvinċi illi tassew il-pubblikazzjoni impunjata, fil-fattispeċje konkret tal-każ, kellha jew kien ser ikollha xejra ta' effett fuq il-finanzi tas-soċjeta' attriċi.

Fid-dibattiti Parlamentari dwar l-introduzzjoni tad-Defamation Act 2013 fir-Renju Unit, li fuqu jinsab imsejjes fl-intier tiegħu l-Att dwar il-Midja u l-Malafama, intqal illi *“the use of the phrase ‘serious financial loss’ makes it absolutely clear that the financial loss required to meet the serious harm test must itself be serious.”*<sup>27</sup> Dan biex jitnaqqas l-inċidenza ta' proċeduri dwar pretensjonijiet li huma trivjali u mhux ta' portata serja u li ma jkunx fihom l-imminenza ta' telf finanzjarju serju.

Kif inghad, ghalkemm il-ligi ma teħtieġx prova ta' rabta kawżali bejn dan it-telf u l-imputazzjonijiet diffamatorji, ċertament, bl-introduzzjoni ta' kriterji specifici bħal dawn għall-azzjonabbilita` tal-allegat malafama, il-Qorti hi tal-fehma li prova tas-serjeta` tat-telf finanzjarju jew tal-imminenza ta' tali telf, hija *sine qua non*.

Fir-rigward inghad hekk<sup>28</sup>:-

---

<sup>26</sup> Dan ir-rekwizit huwa differenti mir-rekwizit ta' hsara serja lir-reputazzjoni ta' persuna naturali, fejn l-artikolu 3(4) tal-Att iqis bhala suffiċjenti l-prova l-potenzjal ta' hsara serja, fejn l-istqarrija impunjata **tista' tikkawża** hsara serja.

<sup>27</sup> Collins on Defamation, 2014 Ed., per Matthew Collins QC, 7.15, p. 150. Hawnekk jikkwota lil Lord Hansard fil-House of Lords fit-23 ta' April 2013.

<sup>28</sup> Gatley, *ibid.* 2.4, pg. 39.

*“Whether the threshold of serious has been met is a multifactorial question, that ... will require the court to consider matters such as the nature and the inherent gravity of the allegation, whether the publication was oral or written, the status and the number of publishees and whether the allegations were believed, the status of the publisher and whether this makes it more likely that the allegation will be believed and the transience of the publication.”<sup>29</sup>*

Ikkunsidrat;

Is-soċjeta' attriċi ma identifikatx l-imputazzjoni jew imputazzjonijiet li jtnisslu mill-istqarrijiet impunjati iżda minn qari kollettiv ta' dawn l-istqarrijiet, fuq riprodotti, il-Qorti tqis li dawn prattikament jtkellmu għalihom mingħajr wisq bżonn ta' tiftix għal xi inferenza jew tifsira implikata. Il-konvenut bla tlaqliq jallega li Cleaven Mizzi, Kencar u jew Midea Malta:-

- baqgħu ma hallsuhx *commission* u xi ammonti oħrajn li jikkontendi huma dovuti lilu miż-żmien meta kien impjegat magħhom jew xi hadd minnhom;
- qed jigdbu li hemm investigazzjoni tal-Pulizija għaddejja fil-konfront tiegħu u qed jużaw din il-gidba bħala theddida kif ukoll skuża biex ma jhallsuhx.

Jeħtieġ li jiġi stabbilit jekk il-kliem tal-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut, li huma fil-mira ta' din l-azzjoni għal malafama, iwasslux tifsira diffamatorja. Jibda biex jingħad illi t-tifsira tal-kliem malafamanti trid tiġi determinata minn qari tal-pubblikazzjoni sħiħa u mingħajr referenza għal għarfien dwar fatti estraneji li ma joħorgux mill-pubblikazzjoni. Kif rajna, il-konvenut jallega, konsistentement, fl-istqarrijiet tiegħu, li huwa ma tħallasx għal xogħolu u li hija gidba li ġie mkeċċi mill-

---

<sup>29</sup> Dwar ir-rekwizit tal-prova tal-ħsara serja lir-reputazzjoni, il-Gatley jgħid hekk- *“Proof that serious harm to reputation has actually occurred will obviously suffice but the claimant need only prove that such harm was likely. The harm need not manifest itself in financial terms, though it may do so: serious harm for the purposes of this provision may also be established by proof that the effect of the libel was to cause others to shun the claimant, or that the claimant was caused serious injury to feelings, distress, hurt and/or humiliation.”* - Gatley, *ibid.* 2.6, pg. 41.

impieg għal raġunijiet dixxiplinarji, gidba intiża biex jiddewwem jew jiġi evitat il-pagament tal-flus jew commission minnu pretiż.

Iżda l-Qorti hi tal-fehma illi dawn il-kliem tal-konvenut, meħudin komplessivament, ma jnisslux tifsira diffamatorja jew ingurjuża u ma fihomx tendenza inerenti ta' ħsara serja lir-reputazzjoni: il-konvenut jippretendi li hu kreditur tas-soċjeta' attriċi<sup>30</sup> u li m'hijiex qed tgħid is-sewwa meta qalet li tnediet investigazzjoni tal-Pulizija fil-konfront tiegħu fuq talba tal-istess soċjeta' attriċi. Tqis illi stqarrijiet konsistenti f'insulti, tgħajjir u sarkażmu mingħajr ma jkunu akkumpanjati minn allegazzjonijiet speċifiċi ta' kondotta ħażina u li ma jikkostitwixxux attakk fuq il-karattru morali tal-persuna aggravata, m'humiex ikkunsidrati bħala diffamatorji. Fil-fatt, l-allegazzjoni tiegħu li għandu jieħu somma flus mingħand Kencar, Midea Malta u jew Cleaven Mizzi u dawn ma jridux iħallsuh mingħajr raġuni valida, ma ġietx akkumpanjata minn imputazzjoni speċifika ta' kondotta illegali jew mhux etika da parti tal-kumpannija u l-konvenut imkien ma qal li s-soċjeta' attriċi tikkonduċi n-negozju tagħha b'mod irregolari, ineffiċjenti u diżonest jew esprima din il-fehma. F'kull każ, qatt ma ġie sottomess mis-soċjeta' attriċi li l-istqarrijiet tal-konvenut inisslu xi imputazzjoni ta' diżonesti' fit-tmexxija tan-negozju<sup>31</sup> u kif ritenut in materja, *“Any meaning that emerges as the produce of some strained, or forced, or utterly unreasonable interpretation should be rejected.”*<sup>32</sup>

Iżda fi kwalsiasi każ, hija l-fehma tal-Qorti li anke jekk l-allegazzjoni tal-konvenut li għandu jieħu flus dovuti lil mill-impieg tiegħu u li Kencar u Midea Malta ma jridux iħallsuh, kellha għal mument titqies bħala diffamatorja fil-konfront tal-persuna li qed jiġi allegat li hija l-debitur tiegħu, ir-risposta pubblikata minn Cleaven Mizzi u minn Kencar topera biex tinnewtralizza n-natura potenzjalment diffamatorja tal-allegazzjoni tal-konvenut li għadu ma tħallasx dak dovut lil mill-impieg tiegħu. Dan qed jingħad

---

<sup>30</sup> L-allegazzjoni – waħedha - li l-persuna fil-mira tal-istqarrija impunjata hija debitur tal-pubblikatur ma tistax titqies bħala diffamatorja.

<sup>31</sup> Is-soċjeta' attriċi baqgħet lanqas ma fissret l-inferenza li suppost għandha titnissel mill-istqarrija tal-konvenut: *“Tista ddum tfittex nies għax issa qed jidrawk u jafu x tagħmel qabel iddaħħal lil xi ħadd...”* Inferenza li ma jirriżulta minn imkien fil-bqija tal-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut, għaliex qatt ma fisser x'jaġhmlu Kencar u Midea Malta qabel idahħlu persuni biex jaħdmu magħhom.

<sup>32</sup> **Koutsogiannis v. The Random House Group Limited** (2019) EWHC 48 QB.

għaliex Cleaven Mizzi u Kencar, fir-risposta li giet ippubblikata minnhom rispettivament b'rejazzjoni għall-allegazzjoni tal-konvenut dwar il-kreditu dovut lilu, iddikjaraw hekk: *“Your job was terminated by Kencar as disciplinary action. We filed a police report with your actions and we wait for their investigations. Unlike yourself we do not take matters into our own hands”* **Kienet tabilhaqq din iddikjarazzjoni li mbagħad xprunat litanija ta' kummenti da parti tal-konvenut fejn iddikjara ripetutamente, li hija gidba li l-impieg tiegħu għe terminat minhabba raġunijiet dixxiplinarji, li qeghdin jirrifjutaw li jhallsuh bl-iskuża li hemm investigazzjoni tal-Pulizija għaddejja fil-konfront tiegħu u għalhekk, jisthoqqilhom jiġu avveliti fil-pubbliku.**<sup>33</sup>

Fid-deċiżjoni fil-każ **Baglow v. Smith**<sup>34</sup> għe ritenut: *“... the court in construing allegedly defamatory words in an ongoing debate, should determine whether the context of the comment from the perspective of the reasonable reader or listener is one that anticipates a rejoinder which would eliminate the possible consequences of a statement lowering the reputation of the plaintiff in their eyes.”*

Dan hu partikolarment relevanti fil-kuntest ta' stqarrijiet li jsiru fuq mezzi moderni ta' komunikazzjoni bħal Facebook, Twitter u simili, fejn fid-determinazzjoni dwar jekk it-tifsira hijiex malafamanti, irid jittieħed qies tan-natura tal-komunikazzjoni li ssir tramite midja ta' din ix-xorta. Fil-każ reċenti **Monroe v Hopkins**<sup>35</sup> li kien jikkonċerna pubblikazzjoni fuq Twitter, Warby J. wissa kontra analiżi ultra-elaborat tal-kliem impunjat meta dan jiġi publikat fuq pjattaformi li jippermettu l-pubblikazzjoni kontinwa ta' kummenti u risposti . Qal hekk:

*“An impressionistic approach is much more fitting and appropriate to the medium; but ... this impressionistic approach must take account of the whole tweet and the context in which the ordinary reader would read that tweet. That context includes (a) matters*

---

<sup>33</sup> *“... the context will weaken (even extinguish altogether) the defamatory meaning that the words would bear if they were read in isolation (e.g. bane and antidote cases).” – Koutsoggiannis v. The Random House Group Limited, ibid.*

<sup>34</sup> 2011 ONSC 5131.

<sup>35</sup> (2017) EWHC 4333 (QB).

*of ordinary general knowledge and (b) matters that were put before that reader via Twitter.”*

Intqal ukoll li dikjarazzjoni oħra sussegwenti fuq l-istess medium ossia pjattaforma tista' titqies bħala parti mill-kuntest li fih *post* għandu jiġi interpretat jekk tkun: “... *sufficiently connected in time, content, or otherwise that is likely to have been in the hypothetical reader’s view, or in their mind, at the time they read the words complained of. Thus, the context may include parts of any wider replies available to view on the same page as the offending material.*” (emfasi ta' din il-Qorti).

Dan il-ħsieb, fil-fehma tal-Qorti, isib riskontru fil-każ in diżamina fejn ir-risposta ta' Cleaven Mizzi u r-risposta ta' Kencar, li ġew pubblikati minnufih wara d-dikjarazzjoni tal-konvenut li għadu ma tħallasx għal xogħlu, fuq l-istess pjattaforma, ma jistax ma titteħidx in konsiderazzjoni għad-determinazzjoni dwar jekk l-istqarrija tal-konvenut li qed jinżamm mingħajr raġuni l-ħlas ta' ammonti dovuti lilu, jistgħux jitqiesu bħala diffamatorji mill-ottika tal-kriterji għas-suċċess ta' azzjoni għal malafama taħt l-artikolu 3(4) tal-Att.

Illi l-Qorti ma taqbilx mal-argument vantat mill-abbli avukat tas-soċjeta' attriċi illi r-rejazzjoni tal-qarrejja tal-posts tal-konvenut hija relevanti u għandha tiġi meqjusa biex jiġi determinat jekk l-istqarrijiet iwasslux tifsira diffamatorja u jekk dawn humiex diffamatorji għas-soċjeta' attriċi. Fir-rigward ġie ritenut:

*“As the test is an objective one, evidence as to how a statement was actually understood by its recipients is irrelevant in determining the imputation or imputations conveyed by the statement and thus inadmissible. What the publisher intended to convey by the statement is equally irrelevant in determining the imputations in fact conveyed.”*<sup>36</sup>

---

<sup>36</sup> **Baturina v. Times Newspapers Ltd** [2011] EWCA Civ. 308. Ukoll: “... what imputation is conveyed by any particular words is to be determined on an objective test, that is, by the meaning in which the ordinary reasonable person would understand them, and is not to be determined by what the defendant intended to convey. ‘Liability for libel does not depend on the intention of the defamer, but on the fact of defamation.’”



Hija għalhekk il-fehma tal-Qorti li fil-kaz in diżamina, il-kummenti tal-konvenut m'humieq tal-kalibru li jwasslu inferenza ta' telf finanzjarju serju u ma jirrizultax lanqas illi dawn il-kumment - ġustifikati jew le – għandhom il-propensita' li jaffettwaw il-vijabbilita` tan-negozju tas-soċjeta` attriċi jew jesponuha għal xi telf finanzjarju li huwa serju.

**Il-Qorti tirribadixxi illi fejn il-kliem infushom tal-istqarrija impunjata ma jnisslux fihom infushom tifsira diffamatorja, l-azzjoni ma tistax tirnexxi anke jekk il-kriterju ta' telf finanzjarju serju attwali jew imminenti jkun ġie ppuvat għaliex iż-żewġ kriterji huma kumulattivi u mhux alternattivi, li jfisser li l-prova tal-ħsara serja lir-reputazzjoni għandha tiġi stabbilita indipendentement u b'żieda mal-prova tat-telf finanzjarju serju f'każ ta' korp li jopera għal profitt.**

Iżda ħadd mix-xhieda prodotti mis-soċjeta' attriċi ma xehed dwar kif intlaqat hażin in-negozju tal-kumpannija b'mod konkret jew li ġie osservat xejra negattiva fin-negozju jew fid-dħul tagħha fiż-żmien tal-pubblikazzjonijiet impunjati biex b'hekk tingħata xehda ta' sustanza lill-kriterju ta' telf finanzjarju serju li huwa meħtieġ għall-azzjonabilita' tal-malafama.

Il-provi li ressqet is-soċjeta' attriċi fir-rigward huma limitati għax-xhieda ta' Kenneth Caruana – li mkien ma xehed dwar il-finanzi tas-soċjeta' attriċi u l-effett li l-pubblikazzjonijiet kellhom fuq in-negozju tal-kumpannija – u Cleaven Mizzi, il-manager tas-soċjeta' attriċi, illi xehed b'mod ġenerali u ferm vag li kien hemm klienti, *suppliers* u impjegati li ġibdulu l-attenzjoni tiegħu għall-istqarrijiet li kienu qed jiġu ppubblikati mill-konvenut fuq Facebook. Dan m'huwieg biżżejjed biex jikkostitwixxi prova li l-istqarrijiet impunjati ikkawżaw jew sejrjn jikkawżaw lis-soċjeta' attriċi telf finanzjarju li huwa serju.

Cleaven Mizzi xehed illi l-kummenti tal-konvenut indirizzati lil impjegati prospettivi tal-kumpannija fejn qal li l-kumpannija tispicċa ma tħallashomx, kienu intiżi biex

persuni oħrajn jiġu skoraġġiti milli japplikaw għal impjeg mal-kumpannija u dan holoq problemi “*anke min-naħa ta’ HR*”. Madankollu, dawn il-pubblikazzjonijiet m’humieq fil-mira ta’ dan il-libell għaliex m’humieq fost dawq annessi mar-Rikors promotur u f’kull każ, ma jirriżultax mid-dokument esebit f’paġna 75 tal-atti tal-kawża<sup>37</sup> id-data ta’ din il-pubblikazzjoni u jekk hijiex konnessa mal-pubblikazzjonijiet l-oħrajn speċifikatament impunjati f’din il-kawża.

Il-Qorti rat id-dokumenti esebiti mis-soċjeta’ attriċi, konsistenti f’messaġġi mingħand terzi persuni fosthom ċertu Sarah Gatt, Natasha, Denise, Dominic, Matthew Galea, Emmeline Cini u Winston Spiteri, u tosserva illi filwaqt li mill-provi ma jirriżultax b’ċertezza min kienet il-persuna li effettivament irċeviet dawn il-messaġġi, huwa wkoll evidenti li bosta minn dawn il-messaġġi ntbagħtu mhux minn klienti iżda hbieb tal-persuna li rċeviethom, jew minn impjegati tal-kumpannija nnifisha. Inoltre, la qed jiġi asserit u lanqas jirriżulta illi l-persuni li ġibdu l-attenzjoni tas-soċjeta’ attriċi għall-istqarrijiet tal-konvenut, irrejaġixxew negattivament għall-allegazzjonijiet li ġew ippubblikati, billi ma riedux jagħmlu negozju mas-soċjeta’ attriċi. Barra dan il-fatt illi mill-kummenti tal-persuni li ttrasmettew kopja tal-istqarrijiet tal-konvenut lill-manager tas-soċjeta’ attriċi, ma jirriżultax li dawn il-persuni emmnu l-allegazzjonijiet tal-konvenut u jew li l-istima tagħhom lejn is-soċjeta’ attriċi ġiet b’xi mod mittiefsa.

Kenneth Caruana id-direttur tas-soċjeta’ attriċi, u Cleaven Mizzi, il-general manager, xehdu wkoll li s-soċjeta’ attriċi u MideaMalta ittellgħu *posts* tagħhom fuq xi paġni fuq Facebook, fosthom fuq il-paġna ta’ ‘Are you being Served?’, liema paġna jirriżulta li għandha iktar minn 128,000 membru<sup>38</sup>. Xehdu li l-konvenut, biex jagħmel h̄sara lis-soċjeta’ attriċi, ippubblika kummenti sija fuq il-paġna fuq Facebook tas-soċjeta’ attriċi u l-brand name MideaMalta li bejniethom għandhom viċin l-għaxart elef segwaċi<sup>39</sup>, u sija wkoll fuq il-paġna ta’ ‘Are you being served?’

---

<sup>37</sup> Parti minn Dok. CM6.

<sup>38</sup> Dok. CM4.

<sup>39</sup> Ara Dok. KC1 u Dok. KC3.

Il-Qorti taqbel illi l-konvenut ma għamilx sew meta rkorra lill-mezzi tal-midja soċjali biex jivventila l-aggravji tiegħu fil-konfront tas-soċjeta' attriċi u jieħu sodisfazzjoni għall-fatt li baqa' ma rċevix il-pagament pretiż minnu, u taqbel ukoll illi pubblikazzjonijiet fuq pjattaformi tal-midja soċjali li huma aċċessibbli lil numru sinjifikanti ta' qarreja, bħalma hija l-pagna fuq Facebook 'Are you being served?' u għalhekk jistgħu jikkawżaw ħsara lis-soċjeta' attriċi minhabba l-firxa tal-pubblikazzjoni fost udjenza kbira. Izda, kif rajna, dan il-fattur waħdu mhux biżżejjed biex jissodisfa l-kriterju ta' ħsara serja u ta' telf finanzjarju serju jew iwassal inferenza ta' telf finanzjarju serju, għaliex irid jiġi stabbilit ukoll jekk id-dikjarazzjonijiet impunjati jwasslux imputazzjoni diffamatorja u n-natura u l-gravita' inerenti tagħha.

Kollox magħdud, hija l-fehma tal-Qorti li ma ġiex ippruvat kif imiss li s-soċjeta' attriċi sofriet jew x'aktarx sejra ssofri telf finanzjarju serju u konsegwentement, it-talba tagħha ma tistax tintlaqa' għaliex hu nieqes il-prova tal-element fundamentali għall-azzjonabbliita' tal-malafama.

Għaldaqstant, l-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut, imsemmija fir-Rikors promotur, ma jistgħux jitqiesu bħala diffamatorji għas-soċjeta' attriċi u konsegwentement l-azzjoni in kwantu msejsa fuq malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, għandha tfalli.

Ikkunsidrat;

Illi kif ġie msemmi iktar qabel, is-soċjeta' attriċi fir-Rikors promotur għamlet riferenza wkoll għall-artikolu 16 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama li jittratta libell kummerċjali ('*trade libel*'). Taħt id-Defamation Act, 1952 (UK), dan kien jissejjaħ *malicious falsehood*<sup>40</sup>. Din id-dispożizzjoni legali tipprovdi għal speċje differenti ta' azzjoni minn din għal malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att:-

---

<sup>40</sup> Skont Gately: "Another, equally confusing name for malicious falsehood is 'trade libel'" – *ibid.* 21.2 page 812.

*Kull min jippubblika xi dikjarazzjoni li jaf jew b'diligenza dovuta kien ikun jaf li hija falza u li tista' tikkawża ħsara lil kwalunkwe impriża ta' negozju jew kwalunkwe proprjetà oħra jehel li jkollu jhallas lill-parti inġurjata, addizzjonalment mad-danni li jistgħu jkunu dovuti taħt xi liġi oħra li tkun fis-seħħ dak iż-żmien fir-rigward ta' telf attwali jew ħsara, ammont li ma jeċċedix hdax-il elf, sitt mija u erbghin euro (€11,640) li għandu jiġi stabbilit mill-Qorti.*

Kif assodat fil-kazistika in materja ta' *trade libel* jew kif aħjar magħrufa, *malicious falsehood*, din l-azzjoni hija separata u distinta mill-azzjoni għal malafama minħabba ħsara lir-reputazzjoni tal-persuna aggravata, tant illi l-kawżali tal-azzjoni kif ukoll l-oneru tal-prova huma differenti minn azzjoni waħda għall-oħra. Fil-fatt, huwa assodat in materja tal-liġi tal-malafama li l-kawżali tal-azzjoni tal-libell kummerċjali m'hijiex ħsara lir-reputazzjoni, iżda l-pubblikazzjoni ta' falzitajiet li għandhom it-tendenza ta' ħsara finanzjarja, u kuntrarjament għall-azzjoni għal malafama, il-liġi in materja hija maħsuba għall-protezzjoni ta' interessi ekonomiċi u mhux ikkonċernata bi ħsara lir-reputazzjoni. Huwa tabilhaqq għal din ir-raġuni li l-Qorti tqis bħala ffit spjegabbli l-fatt illi l-legislatur Malti fis-subartikolu (2) tal-artikolu 16 li jittratta dwar azzjoni ta' libell kummerċjali, isemmi l-kelma "malafama" meta dan il-kunċett huwa kompletament distint mill-kunċett ta' libell kummerċjali. Kemm hu hekk, il-persuna aggravata f'libell kummerċjali m'huwiex tenut jipprova ħsara lir-reputazzjoni iżda biss il-falzita' tad-dikjarazzjoni pubblikata, il-ħsieb malizzjuż tal-pubblikatur u l-ħsara jew potenzjalita' ta' dannu finanzjarju jew ekonomiku minħabba d-dikjarazzjoni falza u malizzjuża. Għall-Qorti daqs kemm huwa ovvju li s-subartikolu (2) tal-artikolu 16 tal-Att isib riskontru limitament fil-parametri tal-azzjoni tal-libell kummerċjali, huwa daqstant ovvju li l-kelma malafama hija kompletament barra minn lokha u kellha tkun riferenza minflok għal "libell kummerċjali." Evidentement, il-legislatur Malti ma għarafx id-differenza bejn żewġ kunċetti legali separati u distinti ta' diffamazzjoni, cioè' ħsara lir-reputazzjoni fuq in-naħa l-waħda, u ħsara ekonomika lil negozju jew proprjeta' oħra ta' kummerċjant fuq in-naħa l-oħra, liema kunċetti huma entrambi assodati fil-liġi tal-istampa u l-midja. Għalhekk, ir-riferenza għal 'malafama' fit-tieni subartikolu tal-artikolu 16 tal-liġi l-ġdida għandha tinftiehem

bħala riferenza għall-azzjoni ta' libell kummerċjali u mhux azzjoni għal malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att.

Għalkemm dak appena premiss mhux direttament rilevanti għall-materja li l-Qorti għandha quddiemha fil-każ in dizamina, jibqa' bla dubju rilevanti r-riferenza għal dak li jgħid Collins in materja ta' libell kummerċjali:-

*“... there are usually no advantages to bringing a claim for malicious falsehood in place of a claim for defamation in cases where the torts overlap. It is usually the mark of the inexperienced pleader to bring concurrent claims in defamation and malicious falsehood, because the latter claim gives up the advantages of the presumption of falsity and damage that are inherent to the former. There are however, circumstances in which a claim for defamation will not be available, and malicious falsehood will be the best available alternative.”<sup>41</sup>*

Fil-każ in dizamina, is-soċjeta' attriċi fir-Rikors promotur sejset l-azzjoni tagħha speċifikatament fuq il-ħsara lir-reputazzjoni tagħha: *“malafama (li) saret bl-għan li ttellef jew tnaqqas ir-reputazzjoni<sup>42</sup> tas-socjeta' rikorrenti”* ċioe' malafama taħt l-artikolu 3 tal-Att. Dan fil-fehma tal-Qorti, jeskludi li l-azzjoni tista' fl-istess waqt tkun fondata wkoll fuq l-artikolu 16 tal-Att li kif ingħad qabel, jipprospetta azzjoni li għandha l-baži tagħha mhux fi ħsara lir-reputazzjoni iżda ħsara ekonomika jew finanzjarja lil negozju. Izda mnkejja dan, u billi l-artikolu 16 tal-Att issemma espressament fir-Rikors promotur tas-soċjeta' attriċi, u anke minħabba dak li jipprovdi l-artikolu 215 tal-Kap. 12, il-Qorti xorta wahda sejra tistħarreg is-siwi tal-azzjoni kif imsejsa fuq l-artikolu 16 tal-Att.

Għas-suċċess ta' azzjoni ta' libell kummerċjali taħt l-artikolu 16 tal-Att, jeħtieg li tiġi ppruvata mhux biss il-falsita' tal-istqarrija iżda wkoll li din giet ippubblikata

---

<sup>41</sup> Collins, *ibid.* - 29.42, 29.43, page 550.

<sup>42</sup> Enfasi tal-Qorti.

malizzjożament kif ukoll il-potenzjal ta' ħsara lin-negozju jew proprjeta' tal-persuna aggravata.

Kif diġa' gie stabbilit, l-istqarrijiet tal-konvenut, impunjati f'din il-kawża, jidentifikaw lis-soċjeta' attriċi għaliex gie identifikat referenza diretta u indiretta fil-kliem impunjat, lis-soċjeta' attriċi u jew lin-negozju tagħha.

Il-Qorti ma ssibx illi n-natura tal-kliem użat mill-konvenut – li għadu ma thallasx il-*commission* dovut lilu - hija tali li jipproduċi inferenza inerenti ta' ħsara konsegwenzjali lin-negozju tas-soċjeta' attriċi billi, per eżempju, jipperswadi lil terzi persuni biex ma jagħmlux negozju magħha. Hawnhekk il-konvenut mhux qed jallega jew jgħid li s-soċjeta' attriċi ma hallsitux il-*commission* dovut lilu għaliex falliet, qed tiġi stralċjata jew għandha problemi kummerċjali għaliex, per eżempju, tbiegħ prodotti difettużi jew mhux ta' kwalita' tajba, jew għaliex ma għandhiex mezzi jew assi biżżejjed biex thallsu. Fil-fatt, mhux qed imaqdar b'mod falz, il-prodotti mibjugħa mis-soċjeta' attriċi.

Fi kwalsiasi każ, il-Qorti ma tirravviżax, fid-dikjarazzjoni tal-konvenut li għad għandu jithallas il-*commission* dovut lilu għax-xahar ta' Awwissu 2021, il-falzita' meħtieġa għas-suċċess tal-azzjoni taħt l-artikolu 16 tal-Att. Skont Gatley:-

*“It is essential that the statement should be false and the burden of pleading and proving falsity is on the claimant who must prove that a statement conveying one or more particular meanings has been published and that the meaning or meanings complained of were untrue”* u jissokta jgħid ukoll illi fin-nuqqas tal-prova tal-falzita' *“no action will lie however malicious the defendant's intention might be.”*

Dan qed jingħad għaliex tassew jirriżulta li l-konvenut għandu pretensjoni għall-ħlas ta' *commission* għax-xahar ta' Awwissu 2021 u li fiż-żmien tal-pubblikazzjoni, kien għadu ma rċevix dan il-ħlas. Fil-fatt, minn daqqa t'għajn lejn il-kopja tal-iskrittura Dok. CM5 konkluzja bejn il-konvenut u s-soċjeta' Kencar HVAC Supplies Limited fid-

9 ta' Diċembru 2021, il-kumpannija rikonoxxiet u ddikjarat li għandha tagħti lill-konvenut *commission* għax-xahar ta' Awwissu 2021 liema ammont intrabtet li tħallsu “*after the police investigation if the ex-employee is found innocent*”<sup>43</sup>. Filwaqt li Cleaven Mizzi xehed illi l-kumpannija li kienet timpjega lill-konvenut kienet, fuq parir tal-avukati tagħha, ħallsitu l-ammont dovut bħala salarju, hemm qbil illi s-somma rapprezentanti l-*commission* ossia bonus, baqa' ma tħallasx. Għalhekk, anke għaliex baqa' ma ġiex ippruvat sodisfaċjentement mis-soċjeta' attriċi illi l-investigazzjonijiet tal-Pulizija għadhom għaddejjin u għadhom ma eżonerawx lill-konvenut mill-allegazzjonijiet dwar misapproprjazzjoni ta' fondi tal-kumpannija u li konsegwentement, għandha l-jedd iżomm il-pagament tal-ammont tal-*commission* minnu pretiż, id-dikjarazzjoni tal-konvenut li għadu ma tħallasx il-*commission* għax-xahar ta' Awwissu 2021, ma tistax tiqies li hija falza. Kif rajna, l-oneru tal-prova tal-falzita' jinkombi biss u unikament lill-persuna aggravata u f'dan il-każ, billi fil-ftehim Dok. CM5 l-eżistenza tal-jedd tal-konvenut għall-ħlas ta' *commission* għax-xahar ta' Awwissu 2021 ġie affermat u mhux kontestat li dan għadu ma ġiex imħallas, ir-reqwiżit tal-falzita' mhux ippruvat kif imiss.

Għaldaqstant, l-azzjoni anke mfassla bħala libell kummerċjali, ma tistax tirnexxi għaliex mhumiex riskontrabbli fil-fattispeċje tal-kliem tal-konvenut l-elementi kollha meħtieġa għas-suċċess ta' din l-azzjoni.

**Għal dawn il-motivi kollha, taqta' u tiddeċiedi billi tiċhad it-talbiet kollha tas-soċjeta' KENCAR COMPANY LIMITED, bl-ispejjeż jiġu sopportati minnha.**

**DR. RACHEL MONTEBELLO**

**MAGISTRAT.**

---

<sup>43</sup> Il-Qorti tosserva illi dan l-addendum li nkiteb bil-kalligrafija b'żieda mal-kontenut stampat tal-iskrittura, ma ġiex iffirmit mill-partijiet b'affermazzjoni tal-klawsola miżjuda. M'huwiex ippruvat kif imiss li l-konvenut aċċetta din iż-żieda mal-kontenut tal-ftehim, partikolarment meta wieħed iqis li huwa ċaħad li kien jaf li kienet qed issir investigazzjoni tal-Pulizija fil-konfront tiegħu – ara *post* tal-konvenut f'paġna 3 u *post* ieħor tal-konvenut f'paġna 10 tal-atti tal-kawża.